

Opleiding Bovendonk

Priester- en Diakenopleiding Bovendonk, Hofstraat 8, 4741 AK Hoeven

De Kapel van Bovendonk, wijding van Jef Leysen op 28 april 2013. (Foto: J. Wouters)

“Naar wij hopen, zal deze opleiding kunnen worden uitgebouwd tot een definitieve eigen toegang van ouderen, die vanuit hun beroepsarbeid willen overschakelen naar het ambt van priester in de Kerk.”

Deze wens sprak bisschop Ernst uit op 23 oktober 1983 bij de officiële opening van Bovendonk. We vieren dit jaar inmiddels ons 30-jarig jubileum. We mogen zeggen dat de wens van bisschop Ernst is uitgekomen. Door de jaren heen is Bovendonk uitgegroeid tot een degelijke en volwassen opleiding voor priesters en sinds 2001 ook voor diakens. Bovendonk heeft inmiddels 86 priesters en 11 diakens voortgebracht die op vele plekken in praktisch alle bisdommen van Nederland werkzaam zijn. Reden tot grote dankbaarheid.

Dit jubileumjaar zal in gepaste eenvoud gevierd worden. Op het feest van Christus Koning, 24 november jongstleden, is in het bisdom Breda een gebeds-estafette voor roepingen van start gegaan. Parochies van het bisdom Breda zijn uitgenodigd om in de periode van Christus Koning 2013 tot en met Roepingenzondag 11 mei 2014 speciaal te bidden voor roepingen tot het priesterschap, het diaconaat en het religieuze leven. Ook anderen kunnen zich daarbij aansluiten. De gebedskaart die in de parochies wordt

verspreid kunt u via het bisdom Breda bestellen. In februari 2014 gaan staf en studenten van Bovendonk een weekend naar Trier. Op Roepingenzondag 11 mei wordt een vernieuwde roepingcampagne gepresenteerd. Op vrijdagmiddag 27 juni 2014 wordt ter afsluiting van het jubileumjaar een minisymposium georganiseerd over geestelijke begeleiding in de priester- en diakenopleiding. U krijgt daarvoor nog een aparte uitnodiging. In deze Nieuwsbrief blikken we terug en kijken we vooruit: student van de begintijd en inmiddels pastoor Hans Boogers doet verslag van de eerste jaren; Titus Frankemölle meldt zich in een bijdrage als laatst gewijde student en tenslotte een dubbel-interview met bisschop Ernst, de oprichter van Bovendonk, en bisschop Liesen, de huidige bisschop van Breda. Dank zijn we verschuldigd aan al die mensen die op welke wijze dan ook hun bijdrage aan de opleiding en vorming van onze studenten hebben geleverd. Dank vooral ook aan de Heer, want wij leven in het besef dat “als de Heer het huis niet de bouwt, vergeefs zwoegen de bouwers” (Ps 127,1). We bidden God, dat Hij de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk ook de komende jaren overvloedig mag zegenen.

Rector N.M. Schnell

Mgr. Liesen en mgr. Ernst

Bij 30 jaar Priester- en Diakenopleiding Bovendonk

Bij uw benoeming 'kreeg' u de opleiding Bovendonk 'erbij'. Wat was uw eerste reactie?

Toen ik in 2010 bisschop werd, was er al een afspraak dat ik zou gaan doceren op de PDOB. Doordat ik toen aangesteld werd in Den Bosch, is dat komen te vervallen. Toen ik in 2012 bisschop van Breda werd dacht ik: "Nu kom ik er toch!" Omdat ik de PDOB eerder kende dan het bisdom, mag ik misschien zeggen: ik kreeg een opleiding met een bisdom erbij. Als de aanwezigheid van en de ontmoeting met Christus in de Sacramenten essentieel is voor ons geloof, dan is de priester- en diakenopleiding het hart van het bisdom. We willen Christus present stellen voor elkaar en dan zorgt deze opleiding ervoor dat we daar de bedienaren voor krijgen.

U doceert zelf aan de PDOB. Wat blijft u daar het meest van bij?

Ik heb lang mogen werken in de opleiding van priesters, diakens en pastorale werkers: voordat ik bisschop werd, was ik 20 jaar docent h.Schrift in het seminarie Rolduc, 5 jaar in Den Bosch en 3 jaar in Haarlem. Mijn eigen opleiding heb ik in Rolduc genoten. Die opleiding stond open voor heel Nederland. Dat er studenten uit het hele land studeerden, was een verrijking, het opent de ogen voor de Kerk. De opleiding in Bovendonk heeft dat ook. Je gaat over de grenzen kijken en de Kerk wordt daarmee een Wereldkerk. Zo is de PDOB niet geconcipieerd in het begin. Er was wel een 30-plus aanbod, maar andere bisdommen participeerden niet. Vlaanderen had bijvoorbeeld haar eigen CPRL, maar sloot alsnog bij Bovendonk aan. Die participatie uit het hele land en Vlaanderen vind ik een verrijking en een pre voor de opleiding.

Er is een hele goede geest op Bovendonk, een goede respons op roeping. Er wordt zes jaar serieus gewerkt op een manier die past bij de kandidaten en de tijd van nu. Andere opleidingen hebben de eerste jaren moeten vechten voor hun bestaan, om zich een basis te geven. Daar heeft Bovendonk minder last van gehad, omdat het een relatief jonge opleiding is. In de 30 jaar dat ze nu bestaat heeft ze zich inmiddels wel bewezen. Rector Ham heeft een duidelijk stempel gedrukt op de opleiding, de vorming is nu stevig. Het studieuze aspect is zeker aanwezig; ze kan zich meten met de andere opleidingen.

Franciscus van Sales heeft eens gezegd dat er drie manieren zijn om iets te leren: studie is een goede manier om iets te leren, luisteren naar de lessen van anderen een betere manier en zelf lesgeven de beste manier! Het Woord van God kennen, te mogen lesgeven en het overbrengen op een nieuwe generatie in de Kerk is een grote verrijking. Op deze manier leer je beter communiceren. De Schrift blijft zo voor mij een kans om verder te verdiepen en verwordt zo niet tot een verzameling vanzelfsprekende verhalen.

Niet dat de opleiding niet 'goed' zou zijn, maar welke zaken zou u graag anders zien?

Wat ik fijn zou vinden is als we een gezamenlijke retraite zouden kunnen hebben: een aantal dagen gezamenlijk optrekken met het Woord van God, buiten de lessen om. De retraite van het bisdom is dit jaar bij zusters in Kortemark.

Verder zou ik willen dat Bovendonk nog meer centrum voor opleiding in het bisdom wordt. Naast veel cursussen is ook bijvoorbeeld het Frenckenprogramma op Bovendonk. Iedereen die wil komen werken in het bisdom volgt dit programma. Nu zijn het vooral pastoraal werkers die dit programma volgen. We kunnen niet zonder hen, zij zijn heel waardevol voor het bisdom. We zien wel dat het profiel verschuift. Met de fuserende parochies zijn er minder liturgische momenten; zij zijn dan ook niet meer op de eerste plaats liturgisch, maar gemeenschap-opbouwend bezig.

Bij een verjaardag wensen we elkaar altijd iets goeds toe. Hoe luidt uw wens voor de jarige?

Ik zou wensen dat de functie van de bibliotheek verbreed wordt, zodat deze ook toegankelijk is buiten de studieweekenden om en voor iedereen in het bisdom. Het is goed om je tanden in een onderwerp te zetten en dat uit te werken. Ik besef dat dit gezien de huidige financiële situatie moeilijk te realiseren is. Verder wens ik haar natuurlijk meer kandidaten toe, ook voor het Antoniushuis. De opleiding is er niet alleen voor ons zelf: wij hebben het gewijde ambt gekregen om te delen, we moeten het naar buiten toe brengen.

Mgr. Ernst is de bisschop die het initiatief tot de opleiding genomen heeft. Het tweede deel van dit interview is met hem. Heeft u een vraag of wens voor mgr. Ernst?
Voor mgr. Ernst wens ik dat hij nog lang bij het bisdom betrokken mag blijven. Ik hoop dat als hij terug-

kijkt, hij vrede heeft en met een goed gevoel naar de opleiding en het bisdom kan kijken. De opleiding bestaat dankzij de inspanning van veel betrokkenen, er is een commitment van heel veel mensen. Velen bidden voor de opleiding. Dat bidden hebben mensen ook zelf nodig, het is niet alleen goed voor datgene of diegene waarvoor gebeden wordt. Bidden brengt je in contact met God. Hij krijgt op deze manier een plek in de harten van mensen. Dat kan in gebed tot uitdrukking komen. Dat zou ik willen vragen aan mgr. Ernst dat hij meebidt, mee oproept tot gebed, tot engagement voor de opleiding.

Mgr. Ernst, wat was voor u de reden om Bovendonk weer nieuwe levensadem in te blazen?

Belangrijk is het om dan even wat achterliggende info te hebben. In eerste instantie was op Bovendonk het Seminarie van het Bisdom Breda gevestigd. In 1967 is dat ten einde gekomen. Er kwam een conferentieoord in, dat er nu nog steeds zit. Een korte periode heeft er een geloofsgemeenschap in gezeten met diverse gezinnen die samen in geloof bij elkaar wilden wonen. Uiteindelijk kwam er toch weer de vraag om een opleiding op Bovendonk. Bij de Nederlandse Bisschoppenconferentie werd daarvoor goedkeuring gevraagd. Onder verantwoordelijkheid en bestuur van het Bisdom Breda kwam er de huidige opleiding. Het wilde een alternatieve mogelijkheid bieden aan ongetrouwden om op latere leeftijd gehoor te geven aan hun priesterroeping. De bedoeling was om te kunnen gaan studeren, terwijl men bleef werken in het beroep dat men uitoefende. Zo zou men in een gemeenschap van gelijkgestemden kunnen studeren. Oorspronkelijk zou men gaan starten bij 5 aanmeldingen. Het eerste studiejaar werden er maar liefst 17 toegelaten, wat toch wel aangeeft dat er wel degelijk vraag was naar deze studiemogelijkheid. Pater Vermeulen werd aangezocht als eerste rector.

Op een gegeven moment kwam collega mgr. Van Luyn uit het Bisdom Rotterdam. Hij constateerde dat vrijwilligers diaken gewijd werden en daardoor meer bevoegdheden kregen, terwijl er pastoraal werkers waren met meer capaciteiten die deze bevoegdheden niet konden krijgen. Hij zocht contact met Bovendonk om te bekijken of deze mannen dezelfde opleiding zouden kunnen volgen als de priesterstudenten. Men constateerde wel dat de overgang naar het ambt langer duurde dan in beginsel gedacht werd. Dit werd een punt van aandacht. Hoe begeleid je deze mannen? Hier werd een speciaal programma onderdeel voor opgenomen. De diakenopleiding verbreedt de mogelijkheden van de huidige opleiding. Het heeft een toegevoegde waarde en is toepasbaar gemaakt in de PDOB

Welke zaken zou u graag anders zien op de PDOB?

Het is gebleken dat het best een lastige weg is voor veel studenten van het werk dat ze hebben naar het gewijde ambt. Hoe gaat men daar in andere bisdommen mee om? Het zou alles waard zijn om er voor te zorgen dat alle bisdommen zouden participeren in de PDOB. Dit zou goed zijn voor de voortgang van de opleiding (kwantiteit) maar zeker ook voor de kwaliteit van de opleiding. Je kunt dan zorgen voor de beste docenten op één plek in plaats van te verdelen. Ik hoop dat de opleiding in de toekomst behouden blijft en zich mag verbreden met alle Nederlandse en de Belgische (Vlaamse) bisdommen. Verder is het een prachtig gebouw, maar nu ik zelf ook wat minder mobiel wordt, valt me op dat het eigenlijk niet erg toegankelijk is. Dus ook dat zou een puntje van aandacht zijn.

Wim Roelands, Anton Janssen, Pascal Aerssens

(Foto: J. Wouters)

Student van het eerste uur

Hans Boogers

Het begin van mijn opleiding aan Bovendonk was op vrijdagavond 21 oktober 1983. Het was de dag waarop onverwacht bisschop Th. Zwartkruis van Haarlem was overleden. Ik zou eigenlijk die zaterdag de reinie beleven van mijn middelbare school in Noordwijk, maar ik koos ervoor om meteen het volle weekend erbij te zijn in Hoeven.

Ik was één van de jongste (25 jaar) van een groep van 17 kandidaten die met de priesteropleiding Bovendonk begon. Als ik naar foto's kijk van die tijd dan zie ik mijzelf getooid door snor en baard. Die zijn er een jaar later af gegaan wat mij weer jonger maakte! Wat ik mij kan herinneren was de goede sfeer en het aantekelijk enthousiasme van de docenten. Ik denk dan bijvoorbeeld aan dr. Piet Melief die kerkgeschiedenis gaf, dr. Wim Rood ssc die inzicht gaf over de kerkelijke wereldkaart en daar vol passie over kon spreken, in het bijzonder over Oost Europa. We leefden toen nog in de tijd van de Koude Oorlog, in een wereld die gescheiden was in West en Oost. Drs. Henk Berflo gaf Bijbel, drs. Cees Janssens gaf systematische Theologie. De bevoegenheid van dr. Hans van Munster ofm die ons bezielend toesprak vanuit de wijsbegeerte. Verder noem ik graag mgr. dr. Lesrauwaet msc die oecumena gaf en mgr. Ernst die moraaltheologie doceerde. Zonder anderen tekort te doen noem ik ook Alice van Waes en Will Eggenkamp, onze groepsbegeleiders die ons van harte stimuleerden om onze eigen leef- en beroepservaring in te brengen. Juist door de verscheidenheid in onze groep qua leeftijd en achtergrond waren dat boeiende gesprekken met de nodige humor.

De lessen werden gegeven in het lokaal beneden, vlak bij de kapel van centrum Bovendonk. Boven op zolder vierden wij het getijdengebed en op zondagmorgen de eucharistie in de kapel. Als student had je de beschikking over een royale slaapkamer. Douchen deed je even verder op de gang waar een grote doucheruimte was. De sfeer van het voormalig grootseminarie was nog aanwezig in het gebouw met de stijlvolle stenen en versieringen die door de architect P. Cuypers waren ontworpen. Tijdens mijn tijd op Bovendonk is het gebouw bij de tijd gebracht door een grote groep vrijwilligers ondersteund door de Franciscusgemeenschap. We hadden leuk contact met de Franciscusgemeenschap. Een boeiende groep mensen die, als gehuwden met of zonder kinderen, als ongehuwden, religieuzen en als priester (Toon Hommel) invulling gaven aan het centrum Bovendonk, waar ze onder andere bezinningsdagen aanboden. Op vrijdag- en zaterdagavond na het lesprogramma kwam het tot spontane ontmoet-

tingen en goede discussies. Momenten waarop je getraind werd in het discussiëren, in het je laten vormen in de kunst van het debat. Bewogen avonden waarin mij duidelijk werd dat stilstaan niet kan als "Gods volk onderweg" dat wij zijn.

Ik heb tot 1989 gestudeerd op Bovendonk en ben in juni van dat jaar tot priester gewijd. Met vreugde en dankbaarheid kijk op terug op mijn tijd als student van de priesteropleiding Bovendonk.

Hans Boogers, priester van het aartsbisdom Utrecht en pastoor Thomas a Kempisparochie te Zwolle

(Foto: J. Wouters)

Diakenopleiding

Niet om gewijd, maar om gevormd te worden!

“Van harte welkom!” Zo begroette de bisschop van Breda me toen hij bij een informatiedag voor mij de deur van Bovendonk opendeed. Dat welkom is me al die jaren daarna op Bovendonk blijven vergezellen.

De afgelopen zes jaar heb ik de studie theologie en opleiding tot diaken gevolgd op Bovendonk; om de week van vrijdagavond tot zondagmiddag intern en gedurende de twee laatste stagejaren vanaf donderdagavond tot zondagmiddag, eveneens intern. De broederschap is voor mij een belangrijk kenmerk van de gemeenschap op Bovendonk. Ook al ontmoet je elkaar ‘slechts’ tweewekelijks, de studieweekends beleef je samen wel heel intensief. Door met je medestudenten binnen en buiten de jaargroep geloofsgesprekken te voeren, je ervaringen te delen, met elkaar te spreken over ieders wel en wee, over tentamina, over je persoonlijke ontwikkeling, enzovoorts, ontstaat er een grote onderlinge verbondenheid en verantwoordelijkheid voor elkaar. Bovenal ben je echter een biddende en vierende gemeenschap. Studenten en staf volgen van lauden tot completen het gebed en iedere dag vier je samen eucharistie. Dit raakte me bij mijn eerste bezoek zo, dat het de doorslag gaf om voor Bovendonk te kiezen.

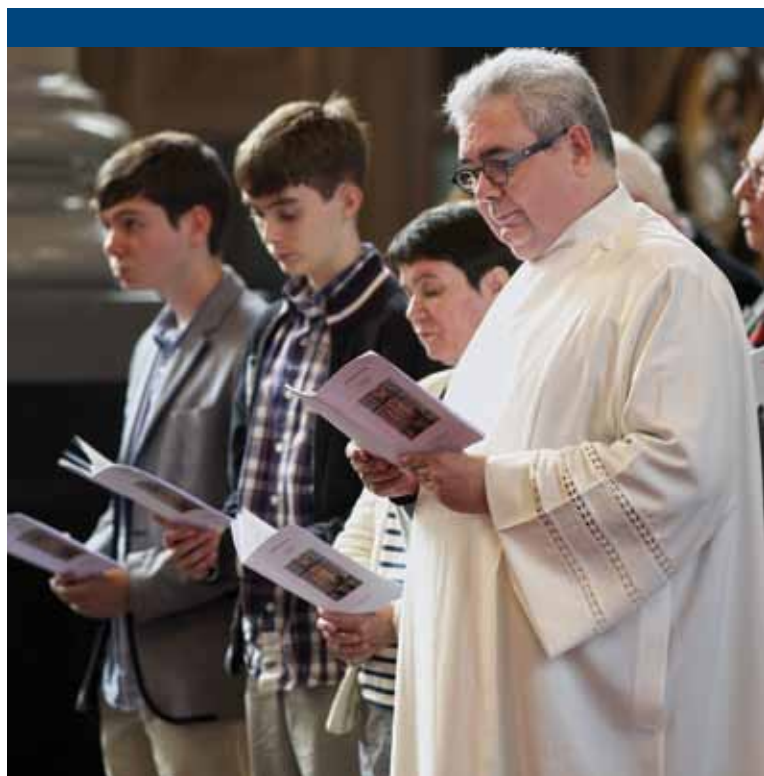
De eerste vier jaar zijn voorbijgevlogen. Ik moest weliswaar strikt mijn tijd plannen, maar ik moest ook leren bewust te balanceren op het touw tussen Bovendonk en thuis. Door de vele tentamens en de vanzelfsprekendheid in de jaargroep dat alles na ieder semester moest zijn afgerond, nam de druk op mijn gezin soms wel eens onevenredig toe. De laatste twee jaar waren gewoonweg zwaar, doordat ik niet, zoals mijn medestudenten, mijn beroep had opgegeven en voltijds de stage was ingegaan. Maar met passen en meten, met medewerking en hulp van de staf van Bovendonk en met kracht van de heilige Geest kon ik het traject tot aan het eind vervolgen.

Na ieder semester krijg je als student de gelegenheid om terug en vooruit te blikken. Aan hand van een zelfreflectie op de vier pijlers van de opleiding (menselijke, geestelijke, intellectuele en pastorale vorming) ga je samen met de rector na hoe je je ontwikkelt. Het is een voortschrijdend proces van het onderscheiden van je roeping en de omvorming tot man van God. Naar Bovendonk kom je immers niet om diaken of priester gewijd te worden, maar met het diepe verlangen om in de eerste plaats gevormd te worden. Het is aan de rector en uiteindelijk aan de bisschop of je onder de wijdingskandidaten wordt opgenomen en je de heilige wijding mag ontvangen.

Voor mij was dat op zondag 15 september 2013. Tijdens een plechtige eucharistieviering heeft de bisschop

van Breda, mgr. Liesen, mij diaken gewijd. Een voor mij en mijn gezin zeer bijzondere en onvergetelijke dag, die zowel het einde van een periode als het begin van een nieuwe markeerde! Als voltijds diaken blijf ik ook voltijds rector in het voortgezet onderwijs. Ik pendel als permanent diaken tussen Kerk en wereld. Onderwijs is een dienst aan de samenleving en behoort tot de diakonia van de Kerk. Als diakenrector mag ik namens de Kerk een actieve bijdrage leveren om iedere dag opnieuw een fundament voor de samenleving van morgen te leggen, een fundament voor een betere en bovenal meer rechtvaardige wereld. Door het evangelie van Christus te verkondigen, door te getuigen van Gods liefde en door Christus' Kerk lief te hebben, probeer ik mijn diaconaat vorm en inhoud te geven. Ik weet mij daarbij gesteund door de woorden van Christus: “Gaaf dus en maakt alle volkeren tot mijn leerlingen en doopt hen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest en leert hun te onderhouden alles wat Ik u bevolen heb. Ziet, Ik ben met u alle dagen tot aan de voleinding der wereld” (Mt. 28, 19-20).

Titus Frankemölle, diaken van het bisdom van Breda

(Foto: J. Wouters)

Opleidingsberichten

Personalia en opleidingsberichten van Bovendonk

Diakenwijding Titus Frankemölle

Op zondag 15 september is Titus Frankemölle in de kathedraal te Breda door bisschop Liesen tot diaken gewijd. Het was een vreugdevolle dag voor Titus, zijn vrouw en kinderen en voor het hele bisdom van Breda. De priesterwijding van Frank van Gerven heeft door omstandigheden niet plaatsgevonden.

Gebedsestafette

Op 24 november 2013 werd in de kathedraal van Breda het Jaar van het Geloof afgesloten. De afsluiting van het Jaar van het Geloof was meteen de start van een volgende activiteit, namelijk een gebedsestafette roepingen. Parochies en parochieverbanden en religieuze gemeenschappen in het bisdom Breda zijn uitgenodigd om aan deze estafette mee te doen. Praktisch alle parochies hebben zich inmiddels ook voor een week aangemeld. De estafette loopt tot Roepingenzondag 11 mei 2014. De gebedsestafette heeft een tweeledig doel. Allereerst wil de estafette het aanhoudende gebed om roepingen onder de aandacht van alle gelovigen brengen. Daarnaast hopen we ook dat gaandeweg de estafette steeds meer mensen zich aanmelden voor de Gebedskring roepingen, zodat er een substantiële groep het aanhoudende gebed om roepingen mee wil blijven dragen (E gebedskringroepingen@bisdombreda.nl).

Nieuwe spiritueel

Aan het begin van het studiejaar 2013/2014 is pater Walter Ceyskens SJ als tweede spiritueel, naast pater Wilkens SJ, begonnen. Walter Ceyskens is sinds 2002 lid van de Sociëteit van Jezus. Op 27 april 2013 werd hij tot priester gewijd. Walter Ceyskens geeft Latijn en godsdienst aan het Sint-Franciscus Xaverius-college in Borghout, Antwerpen.

Overlijden mgr. dr. J.F. Lescrauwaet msc

In de avond van 19 november overleed mgr. dr. J.F. Lescrauwaet msc, emeritus hulpbisschop van Haarlem. Hij doceerde in de beginperiode aan de Priesteropleiding Bovendonk de vakken oecumene en geschiedenis van de oecumene. Daarnaast was hij, in zijn hoedanigheid van hulpbisschop van Haarlem, lid van de Raad van Advies van de opleiding. Op deze manier heeft hij bijgedragen aan de verdere uitbouw van Bovendonk. We herdenken hem in ons gebed.

Overlijden oud-student Nico Beers

Op 18 oktober is oud-student Nico Beers overleden. Hij werd geboren te Oostzaan op 4 september 1947 en is op 1 november 1996 tot priester gewijd voor het bisdom van Breda. Na zijn priesterwijding is Nico Beers benoemd tot parochievicaris in de parochies van de toenmalige regio Roosendaal Zuid. Vanaf april 1998 tot december 1999 werkte hij als parochievicaris en pastoor van de parochies die de regio West Zeeuws-Vlaanderen vormden. In december 1999 volgde een benoeming in het bisdom Haarlem.

Bovendonk Academie

Van 17 t/m 19 november vond de vierde Bovendonk Academie plaats voor oud-studenten. Het thema was de Eerste heilige Communie. Acht oud-studenten en een stagiair deden aan de dagen mee. Het was een inhoudelijk goed en broederlijk samenzijn.

Masterclass Geestelijke Begeleiding

Van 19 t/m 22 januari 2014 vindt voor de tweede keer de Masterclass Geestelijke Begeleiding plaats. De eerste Masterclass vond plaats in februari 2013. Deze werd door de deelnemers zeer positief gewaardeerd.

